

499.509

**УКРАЇНСЬКИЙ
ЧОРНОМОРСЬКИЙ
ІНСТИТУТ**

У К Р А Ї Н С Ь К И Й

Ч О Р Н О М О Р С Ь К И Й І Н С Т И Т У Т

UKRAINISCHES INSTITUT FÜR SCHWARZMEERKUNDE

N 7

Prof. Dipl. Ing. I. Schowheniw - Prof. V. Sadowskyj.

UKRAINISCHES
INSTITUT FÜR SCHWARZMEERKUNDE

Tätigkeitsprogramm

- 1941 -

Erscheint als Manuskript

Odessa- Sewastopil - Rostiw - Tuapse - Astrachan

Український Чорноморський Інститут

Ч. 7.

Проф. Інж. І. Шовгенів - Проф. В. Садовський.

У К Р А Ї Н С Ь К И Й
Ч О Р Н О М О Р С Ь К И Й І Н С Т И Т У Т

Програма діяльності

- 1941 -

На правах рукопису.

Одеса - Севастопіль - Ростов - Туапсе - Астрахань.

Авторські права застережені

Alle rechte vorbehalten

Проф.Інж.Іван Ш о в г е н і в.

ЗАГАЛЬНИЙ ПЛАН ПРАЦЬ

УКРАЇНСЬКОГО ЧОРНОМОРСЬКОГО ІНСТИТУТУ

Чорне море з Озівським та землі, що лежать довкруги них, були від прастарих часів тією частиною Європи та Малої Азії, яка лежала на середині шляхів індо-германських народів в їх мандрівках з північно-західної Європи і навпаки, а також урало-алтайських народів при переселенні їх з Азії в Європу та народів Африки й Аравії, що теж тиснулися на чорноморські землі.

Ці протилежні та перехресні течії народів або напрямків їх експанзій продовжуються в деякій мірі і до останніх днів то зменшуючись, то знову збільшуючись.

Наша доба якраз являється тією, коли значення чорноморського простору набирає особливої ваги, причому на чільне місце висовується й українська справа. Висовується ж вона тому, що український народ, хоч не має те власної самостійної держави, але потужно розрісся та зайняв великий простір: всього в Європі на 1.І.1933 р.лічилося українців до 84 млн.душ, розселених на території 930.500 км.², причому суцільною масою в 48 млн.душ займали українці 718.300 км.²

В непереможному стремлінні досягнути до Чорного моря український нарід дійшов нарешті до його берегів і оперся на ньому від Дунаю до Кавказьких гір.

Басейн Чорного і Озівського морів та річок, що до них впливають, становить біля 2.955.000 км.², а без поверхні морів - 2.500.000 км.²

Кількість населення, яке мешкає в цьому басейні, можна обчислити приблизно на 130.000.000 душ, приймаючи 52 душі на 1 км.²

Приблизно до таких чисел можна прийти і в інший спосіб, а саме - в обчислення поверхні й людности в наступних державах і країнах:

Держава чи країна.	Поверхня км. ²	Населення.
Суцільна україн.терит.	718.000	48.000.000
Омруга Ростовська	100.700	4.430.000
Крим	25.310	714.000
Занавказя	185.717	6.420.000
Туреччина	762.736	15.405.000
Болгарія	103.146	6.500.000
Румунія /до 1940/	294.967	16.780.000
Югославія /до 1941/	248.665	15.400.000
Греція /до 1941/	129.776	6.933.000
	2.569.017	120.582.000

Приймаючи на увагу, що обрахунок людности був зроблений за 5, а то й за 10 років до сучасної доби, а приріст населення вино-

силь біля 2% річно, кількість населення в 1941 р. мусить бути не менша від 130.000.000 душ.

Ціла Західна Європа /без СРСР/ обіймає 5.340.000 км.² з населенням біля 390.000.000 душ; отже Чорноморський район займає 53% цілої території З. Європи і мешкає в ньому 33% усього населення З. Європи.

Уже наведені вище цифри /хоч вони й недокладні/ показують, що чорноморський простір мусить відігравати в Європі дуже поважне значіння. Це значіння з'ясується ще виразніше, коли відмітити, що в Чорноморських країнах існують великі, різноманітні, але далеко ще не використані багатства, до яких належать запаси: 1/к а м я н о г о в у г і л я - до 6 млрд. тонн активно-го запасу /Донбас - понад 5 млрд. т., Румунія 857 млн. т., Болгарія до 50 млн. т./, геологічні ж запаси камяного вугілля сягають 73 млрд. тонн; 2/ п а ф т и в 3.569.000.000 тонн./Баку та інші райони СРСР - 3.210.000.000 т., Північний Кавказ - 208.000.000 т., Румунія - 150.000.000 т./; 3/ з а л і з а в металю понад 802.000.000 т. /УРСР - 539.600.000 т., Керч - 244.700.000 т., Північний Кавказ - 2.200.000 т.; Закавказзя - 15.600.000 т./; крім того, залізо є в Туреччині і в Румунії; 4/ м а н г а н у - 265.000.000 т./в Нікополь-190.000.000 т., в Закавказзі - 75.000.000 т./

Г і д р а в л і ч н а е н е р г і я в Чорноморських країнах досягає 9.000.000 кс.

Д о в ж и н а с у д н о п л а в н и х р і ч о к в и н о с и т ь більше 12.000 км.

Але перед усім Україна й Румунія являються країнами величезної продукції вселякого збіжжя, особливо ж пшениці, ячменю й кукурудзи, які по річках, залізницях і через Чорноморські порти розходяться по всьому світу.

Всі згадані тут та багато інших продуктів виробляються, здобуваються й розподіляються без загального плану для всіх зацікавлених Чорноморських народів без загальної відповідної організації.

К о л и б з а і с н у в а л а т а к а с п і л ь н а о р г а н і з а ц і я , к о л и б н а р о д н е г о с п о - д а р с т в о Ч о р н о м о р с ь к и х к р а ї н п р о в а - д и л о с я з г і д н о з у с т а л е н и м и н а ц е н - н и й п е р і о д ч а с у п л а н о м , т о д і б д о б - р е б у т у с і х Ч о р н о м о р с ь к и х н а р о д і в п і д н і с с я б н а д з в и ч а й н о . Я к а з п о л і т и ч н о г о б о к у м у с и т ь б у т и з г а д а н а о р г а н і з а ц і я - У к р а ї н с ь к и й Ч о р н о м о р с ь к и й І н с т и т у т н а р а з і н е з а ї м а є т ь с я ц и м п и т а н н я м , а л е д л я с т в о р е н н я б у д ь я к о г о п л а н у с п і л ь н о ї г о с п о д а р к и н е о б х і д н о п е р ш з а в с е з н а т и т і р е с у р с и , я к и м и м о ж н а р о з п о р я д ж а т и , о т ж е т р е б а п е р е - в е с т и в и в ч е н н я ї х .

Вивчення питань, зв'язаних з Чорним морем, провадиться вже в різних причорноморських країнах, особливо ж в УРСР. В 1934 році відбулася, навіть, в Севастополі конференція, що її скликала Академія Наук СРСР "для спланування дальших досліджень Чорного і Озівського морів у галузі гідрографії, фізичної океанографії, морської метеорології, гідрохемії, геології, гідробіології, іхтіології та кадастрування вод" /"Вісті Всеукраїнської Академії Наук", 1934, № 1/.

Одначе, згадане вивчення, як в УРСР, так і в інших Чорноморських країнах провадиться переважно з точки погляду місцевих інтересів, а не всього Чорноморського комплексу народів - Чорноморської спільноти.

Український Чорноморський Інститут навпаки розглядає Чорне море, як осередок Чорноморського Простору, як центральний водний басейн для цілого ряду країн і народів, як серце одного могутнього організму, а річки цього басейну, як живі артерії цього організму; тому Інститут ставить собі завдання вивчити властивості й ресурси Чорного моря та прилягаючих до нього країн і народів, як певної спільноти, що може провадити далі своє існування у гармонійному співділанні окремих своїх частей.

Приступаючи до вивчення Чорноморської проблеми, необхідно зараз же зупинитися над питанням про границі цілого того терену, який буде підлягати дослідженню.

Тут можуть бути такі розв'язання: а/розглянути простір в гідрографічних границях басейну Чорного й Озівського морів /2.955.000 км.²/; б/розглянути простір, зайнятий державами і країнами, що були згадані вище в таблиці, який обіймає 2.569.017 км.²; в/поширити дослідження ще й на ті країни, інтереси яких /що виявляються в поступом праці/ сильно зв'язані з Чорним морем; до них можуть належати напр.СРСР, увесь Кавказ, Прикаспійщина, Німеччина, Угорщина, Передня Азія, то що.

З причин технічних Чорноморський Інститут прийняв таку схему:

Для вивчення питань гідрологічного характеру взяти простір в границях басейну Чорного і Озівського морів, додаючи до цього вивчення частини інших басейнів в міру кінцевої потреби, як це буває, напр., при з'єднанні штучними каналами річок різних басейнів /напр. Каспійське море/. Що ж торкається вивчення інших питань, наприклад, про різні натуральні властивості або про багатства країн, про людність та її заняття, про торгівлю й промисловість, про комунікацію й т.п., то тут зручніше це робити, розглядаючи окремі держави, як певні окреслені райони їх, бо всілякі статистичні й описові дані, згруповані властиво в цей спосіб, а розділ цих даних між якимись іншими територіальними одиницями був би часто зовсім неможливий.

В міру вивчення життя окремих народів довкруги Чорного моря повстане, можливо, необхідність розглянути й вивчити ті чи інші ресурси в далі положених країнах: тоді це мусить бути зроблено.

Тримаючись згаданих вище поглядів, Український Чорноморський Інститут намітив собі ряд питань, які належить обробити, а саме:

1. Географічний опис території й акваторії басейнів 3-х морів: Чорного, Озівського й Каспійського.
2. Геологія згаданої вище території.
3. Підсоння, метеорологія території.
4. Гідрографія 3-х морів та їх басейнів.
5. Ґрунти на окресленій території.
6. Рістня на суходолі.
7. Фавна на суходолі.
8. Рістня в морях.
9. Фавна в морях!
10. Нарис історичних подій в басейнах 3-х морів, починаючи від

кам'яної доби; зокрема на українських землях.

11. Сучасне розселення народів в басейнах 3-х морів та в суміжних землях; зокрема розселення українського народу. Духові й фізичні прикмети різних народів, зокрема українського.

12. Еміграційні, іміграційні й колонізаційні рухи людности навколо 3-х морів, а зокрема української людности.

13. Сільське господарство в басейні 3-х морів.

14. Питання меліорації мільонів гектарів в басейні 3-х морів, зокрема на українських теренах.

15. Ліси й лісове господарство.

16. Гірництво в басейні 3-х морів, зокрема на українських землях.

17. Енергетика. Джерела енергії. Використання енергії.

18. Проблема сирівців у Чорноморському просторі.

19. Промисловість.

20. Різні засоби комунікації й зв'язку на теренах басейнів 3-х морів, зокрема на українських.

21. Торгівля: внутрішня, зовнішня. Торгівля між чорноморськими народами.

22. Фінанси і кредит у різних народів, зокрема на українських землях.

23. Освіта загальна й освіта фахова на сгаданих землях, зокрема на українських.

Крім того, передбачається видати: а/ряд праць, що будуть давати бібліографічний матеріал для окремих держав та питань, на збір випущеної вже Інститутом книжки і н ж. Д. Б и к о в с ь к о г о під титулом "Туреччина", Варшава 1940.

б/Чорноморську енциклопедію.

Одночасно з виданням окремих розвідок і монографій Український Чорноморський Інститут /УЧІ/ намітив видання неперіодичних збірників, в яких будуть міститися менші праці, що торкаються тієї ж Чорноморської проблеми.

- о § е -

Проф. Валентин Садовський.

ПРОГРАМА

ЕКОНОМІЧНО-ГЕОГРАФІЧНОГО ВИВЧЕННЯ ЧОРНОМОРСЬКОГО ПРОСТОРУ.

Вивчення чорноморського простору з погляду тих завдань, які ставить собі економічна географія, методологічно мусить бути зв'язано з тими двома конструкціями, які в цій науці мають право громадянства: поняттям економічного району з одного боку і регіональної економічної географії з другого боку.

Регіональна економічна географія ставить своїм завданням вивчення господарського життя в його простірному поширенні на території задалегідь відмежованій на підставі певної ознаки - політичної, національної, економічної. Студії над економікою Німеччини, як державно-політичної одиниці,

над українською економікою, трактуючи її, як економіку земель, заселених українцями, над економікою шлезького кам'яно-вугільного басейну, будуть відноситися до студій в області регіональної економічної географії.

К е л и б п о н я т т я ч е р н о м о р с ь к о г о п р о с т о р у т а й о г о м е ж і з е к о н о м і ч н о г о п о г л я д у б у л и б и у с т а л е н и м и , т о д о с т у д і й в т і й о б л а с т и м и м o г л и б п і д х о д и т и з т и м и с а м и м и з а в д а н н я м и , я к д о с т у д і й в о б с я з і р e г і o н a л ь н o ї e k o н o м і ч н o ї г e o g p a f і ї .
Однак так воно не є.

Чорноморський простір з господарського боку - наявність дійсно вже існуючого чи лише потенціального тіснішого господарського взаємного зв'язку, залежності і тяжіння країн, поведених на берегах Чорного моря - це є тільки р о б о ч а г і п o т e з а .

Я к с т е п е н ь і н т е н з и в н о с т и ц ь o г o т я ж і н н я , т а к і к о н к р е т н о в и з н а ч е н і й o г o т е р и т o p і я л ь н і м e ж і м o ж у т ь в и я с н и т и с ь л и ш e в п p e ц e с і в и в ч e н н я .

Завдання регіонально-географічного вивчення при дослідженні Чорноморського простору отже мусять бути комбіновані з тими завданнями, які ставляться при конструванні е к о н о м і ч н o г o p a й o н у .

Річ у т о м у , щ о , в и с с в у ч и п o н я т т я Ч о р н o м o р с ь к o г o п p o c т o p y , з п o г л я д у e k o н o м і ч н o ї г e o g p a f і ї м и к o н c т p y o y e м o п o н я т т я e k o н o м і ч н o г o p a й o н у , в м e ж a x я к o г o і с н y ю т ь п e в н і т і c н і ш і г o c п o d a p с ь к і з в ' я з к и і з a л e ж н o c т и , я к і д o з в o л я ю т ь т p a к т y в a т и й o г e , я к y м o в н e ц і л e .

Отже при студіях економіки чорноморських країн завдання регіонального дослідження мають бути модифіковані в той спосіб, що головна увага має бути приділена вивченню тих частин господарського життя, які можуть дати матеріал для з'ясування взаємної пов'язаності і залежності чорноморських країн.

Виходячи з цих преміс, вивчення Чорноморського простору має мати такий програм:

1/ Вивчення тої комунікаційної системи, яка дозволяє говорити про наявність підстав для створення між певними чорноморськими територіями інтенсивніших господарських зв'язків. В цій області студії мають зосередитись: а/коло вивчення морських чорноморських ліній і чорноморських портів; б/коло вивчення річкових шляхів, що скеровуються до Чорного моря; в/коло вивчення залізничних і інших сухопутних шляхів, що виходять до Чорного моря. Вивчення сучасної комунікаційної системи має бути доповнено з'ясуванням тих змін, які треба було б в цій системі перевести для інтенсифікації взаємних господарських зв'язків. Воно має бути поєднане з вивченням тарифних ставок в окремих родах транспорту за допомогою цього була б можливість визначити межі Чорноморського простору, існуючі в сучасних умовах і їх можливе подальше розширення.

2/ Вивчення ринків в окремих чорноморських країн

з погляду: а/тих товарових лишків, які вони мають до диспозиції і б/з погляду їх вмістимости і попиту, які вони можуть предявити на скремі продути. Студії в цій області дадуть конкретний матеріал, який з'ясує розміри господарської звязаности чорноморських країн і можливости для дальшого поглиблення між ними господарських відносин. Вивчення ринків має провадитись з подвійного погляду. З одного боку необхідно вивчення ринків окремих країн, траштуючи кожену країну, як ціле; при такому вивченні найлекше уяснити загальне господарське значіння даної країни, як доставника певних продуктів, зясувати загальну вмістимість її ринку і евентуальні перспективи збільшення цієї вмістимости. З другого боку так само необхідно провадити вивчення ринків окремих продуктів, при чому тут є по-жадане найдальша деталізація, бо тільки в цьому випадкові можна одержати цілком конкретні господарські висновки.

Студії ринків мусять бути доповнені, евентуально поєднані зі студіями торговельної, банкової і фінансової організації окремих країн, оскільки вона виявляє вплив і являється звязаною з можливістю поширення торговельних відносин.

Ряд дослідів у двох намічених нами напрямках дав би основний матеріал для встановлення степені і інтензивности господарських звязків і залежностей між окремими чорноморськими країнами, і тим відкрилася б можливість наповнити поняття чорноморського простору конкретним господарським змістом.

Цей основний матеріал міг би бути доповнений епізодичними до-

слідами, які торкаються тих галузів господарського життя, що у відносинах теперішнього періоду відіграють другорядне значіння.

Як приклад для дослідів цієї категорії наведемо досліди про робітничу еміграцію і іміграцію в чорноморських країнах, про туристичний і курортний рух, то ще.

Результатом зазначених дослідів було б вясовання господарських звязків у Чорноморському просторі між поодинокими країнами, що входять до його складу.

Але це був би перший етап дослідження.

Чорноморський простір не є і не може бути жадним ізольованим господарським цілим. Він стоїть у звязку з ширшими господарськими єдностями, в першу чергу з середземно-морським простором.

Дальшим етапом вивчення було б вясовання відношень Чорноморського простору до інших господарських єдностей і областей.

Але це є цілком окрема тема - її ми лише зазначасмо, не маючи наміру розглядати її тут докладно.

ВИДАННЯ УКРАЇНСЬКОГО ЧОРНОМОРСЬКОГО ІНСТИТУТУ.

Досі вийшли:

Число 1.

Ю р і й Л и п а: ЧОРНОМОРСЬКА ДОКТРИНА. Варшава 1940./29x20/.

стор.124.VI. На правах рукопису.Ціна 15 зл.

З м і с т: Дефініція. Ч а с т и н а п е р ш а: 1.Чорноморський простір. 2.Роля України. 3.Ключ смлепіння. 4.Таврида - осередок. 5.Дністер - опертя на Заході. 6.Дон - опертя на Сході. 7.Охреслявання кордонів. 8.Колонізаційний рух XIX стол. 9.Колонізаційний рух XX стол. 10.Закон розселення Українців. 11.Перелом характеру мас. 12.Фізична оборонність. 13.Духова оборонність. 14.Підкавказзя й Кавказ. 15.Одність Кавказу. 16.Каспійська брама. 17.Егеєччина. 18.Роля Кемаля. 19.Іранський поміст. 20.Греція й Альбація. 21.Дунайська брама. 22.Балканські війни. 23.Вузол Югославії. 24.Болгарія. 25.Румунія й Угорщина. 26.Чорноморські землі як колізаційний простір. 27. Чорноморські форми продукції.28.На тиск на Чорне море. 29.Свідомість одности. 30.Політичні перспективи. 31.Сове Чорноморських держав. Ч а с т и н а д р у г а: I.Море і його характеристика. II.Чорноморські ріки. III.Культури над Іорним морем. IV.Чорноморська торгівля. V.Релігії над Чорним морем. VI.Типи держав і людей. VII.Чорноморський характер. VIII.Символ Чорного моря. - Послів'я.- Література.

Число 2.

Л е с ь Б и к о в с ь к и й: ТУРЕЧЧИНА. Бібліографічні матеріали.

Варшава 1940./31x21/, стор.68. На

правах рукопису. Ціна 5 зл.

З м і с т: Передмова. Перегляд літератури. Загальні твори.Філосо-

фія та релігієзнавство. Суспільні знання. Мовознавство. Природознавство. Прикладні знання. Мистецтво. Письменство. Історія. Географія. Життєписи. - Послів'я. - Показник.

Число 3.

Г.І.Б р а т і а н у: ПОЧАТКИ ТОРГІВЛІ НА ЧОРНОМУ МОРІ. Варшава 1940./31x22/, стор.42. На правах рукопису.
Ціна 3 зл.

З м і с т: Передмова проф.І.Шовгенова. Вступ. Географічний огляд. Іранці та греки: грецька колонізація на берегах Понту Евксинського. Понтіфське царство та римське завоювання. Великі інвазії. Торговля Візантії з Хозарами й українцями. Інвазії кочівників та турків. Монголи та італійці у XIII стол. Примітки.

Число 4.

О л е г К у л и н я к: ЧОРНОМОРСЬКА ПРОБЛЕМА В УКРАЇНСЬКІЙ ПРОМИСЛОВІСТІ. Варшава.1941./31x22/стор.50 і схема. На правах рукопису, Ціна 4 зл.

З м і с т: Вступ. Вугілля. Метали й машини. Цукор. Нафта. Текстильна промисловість. Закінчення. Література. Схема.

Число 5.

І в а н Ш о в г е н і в: ЧОРНЕ МОРЕ. Гідрографічний нарис Чорного моря та його басейну. Варшава 1941.
/31x22/, стор.112 і карта. На правах рукопису. Ціна 10 зл.

З м і с т: В с т у п. - Короткий огляд історичних подій на землях довкруги Чорного моря. Г і д р о г р а ф і я Ч о р н о г о й О з і в с ь к о г о м о р і в: 1.Генега, положення, величина. 2.Батиметрія Чорного й Озівського морів. 3.Природа мор-

ського дна. 4.Опис берегів Чорного й Озівського морів. 5.Острови. 6.Лимани. 7.Властивості води Чорного й Озівського морів. 8.Вітри, бурі, тумани. 9.Рухи води. 10.Флора й фауна Чорного моря. II.Рейси пароплавів на Чорному й Озівському морях. Г і д р о г р а ф і я г о л о в н и х р і к ч о р н о м о р с ь к о г о б а с е й н у : 1.Загальні уваги. 2.Опис головніших річок Чорноморського басейну: Ревзая, Камчія, Провадія, Дунай, Дністер, Бог, Інгул, Дніпро, Дніпро-Бугський водний шлях, Дін, Донець, Західний і Східний Маничі, Маничський водний шлях, Волго-Донський канал, Ся, Кубань, Волга. Каспійське море. Чорноморські річки Закавказзя. Чорноморські річки Туреччини. З а г а л ь н і в и с н о в к и.- Література. Карта.-

Число 6.

І н а т о л ь О г і є н к о : КОМУНІКАЦІОННЕ ЛЕТУНСТВО В ЧОРНО-
МОРСЬКОМУ ПРОСТОРИ. Сучасний стан і
можливості розвитку. Варшава 1941.
/31x22/, стор.32 і 2 схеми. На пра-
цах рукопису. Ціна 3 зл.

З м і с т : В с т у п. Характеристичні прикмети летунської сполуки.
Швидкість перелету. Розклад летів. Незалежність від
профілю терену. Згідність з політичними впливами. Головні магист-
рالی Європи. Летунські лінії в Європі. Летунські лінії Балканських
держав /Туреччина, Греція, Болгарія, Югославія, Румунія/. Летун-
ська комунікація С.Р.С.Р. Летунські лінії У.Р.С.Р. Кошти. Майбут-
ність на українських теренах. В и с н о в к и. Література.Схеми.

Число 7.

Іван Ш о в г е н і в і Валентин С а д о в с ь к и й: УКРАЇН-
СЬКИЙ ЧОРНОМОРСЬКИЙ ІНСТИТУТ. Програма
діяльності. Варшава 1941./31x22/, стор.
24. На правах рукопису. Ціна 1 зл.

З м і с т: 1.Проф.І.Шовгенів - Загальний план праць Українського
Чорноморського Інституту. 2.Проф.В.Садовський - Про-
грам економічно-географічного вивчення Чорноморського простору.
3.Видання Українського Чорноморського Інституту.

В и г о т о в л я є т ь с я:

Число 8.

ЧОРНОМОРСЬКИЙ ПРОСТІР. Атлас. 1941 /31x22/, стор.30 і 10 схем.
На правах рукопису.

З м і с т: Передмова. 1.Чорноморський простір. 2.Україна. 3.Кавказ.
4.Іран. 5.Туреччина. 6.Греція. 7.Югославія. 8.Болгарія.
9.Угорщина. 10.Румунія. Післяслово.-Література.-

I N H A L T

	Seite.
1. Prof. Dipl. Ing. I. S c h o w h e n i w: Allgemeiner Arbeitsplan des Ukrainischen Instituts für Schwarzmeerkunde.....	5.
2. Prof. W. S a d o w s k y j: Das Programm zur ökonomischgeographi- schen Erforschung des Schwarzmeerraumes.	12.
3. V e r ö f f e n t l i c h u n g e n des Ukrainischen Instituts für Schwarz- meerkunde.....	17.

З М І С Т

Сторн.

1. Проф. Інж. І. Ш о в г е н і в:	
Загальний план праць Українського Чорно-	
морського Інституту.....	5
2. Проф. В. С а д о в с ь к и й:	
Програм економічно-географічного вивчення	
Чорноморського простору.....	12.
3. В и д а н н я	
Українського Чорноморського Інституту...	17.

